

Opiskelijat paremman huomisen puolesta

Suomen ylioppilaskuntien liiton poliittinen linjapaperi

Sisällys

Sisällys	2
Johdanto	3
Arvot	4
Yhteiskunta	5
Suomalainen hyvinvointivaltio	5
Yhdenvertainen työelämä	6
Ilmastoystävällinen ja kestävä yhteiskunta	9
Yliopisto	13
Suomalainen sivistysyliopisto	13
Koulutuspolku ja koulutuksellinen tasa-arvo	15
Sujuvat opintojärjestelyt ja opiskelukyky	21
Korkeakoulujärjestelmä ja tutkinnot	25
Ylioppilas	29
Opiskelijan järkevä toimeentulo	29
Opiskelijaruokailu ja ateriatuki	31
Laadukasta ja kohtuuhintaista opiskelija-asumista	32
Opiskeluterveydenhuolto, YTHS ja hyvinvointialueet	34

Johdanto

Suomen ylioppilaskuntien liitto tekee poliittista vaikuttamistyötä opiskelijoiden, suomalaisen yhteiskunnan ja paremman maailman hyväksi. Tämä asiakirja määrittelee SYLin toiminnan suunnan, joka syntyy liiton arvoista. SYLin tavoitteena on olla sivistyksen puolustaja, edelläkävijä, sekä kansainvälisen ja yhdenvertaisen maailman rakentaja. Linjapaperi sitoo liiton hallituksen ja työntekijöiden työtä.

SYLin vaikuttamistyön kannalta olennaisimmat asiat ovat ryhmiteltyinä kolmeen teemaan: *yliopisto*, *yhteiskunta* ja *ylioppilas*. Jokaisen osion aluksi kuvataan, mihin SYLin vaikuttamistyöllä pyritään. Ihannetilän lisäksi linjapaperissa on määritelty konkreettisia edunvalvonnallisia tavoitteita, jotka toteuttamalla päästään lähemmäs tuota ihannetta.

Linjapaperi on voimassa toistaiseksi, ja sitä voidaan muuttaa liittokokouksessa joko hallituksen tai jäsenjärjestöjen esityksestä. Ihannetilän kuvaus on tarkoitettu kestäväksi ja pitkäaikaiseksi tavoitetilaksi. Edunvalvonnalliset tavoitteet puolestaan elävät ajassa, joten niitä päivitetään poliittisen tilanteen niin vaatiessa.

Sen lisäksi, että linjapaperi ohjaa strategisesti ylioppilaskuntien ja SYLin muodostaman ylioppilasliikkeen edunvalvontatyötä, on se myös määritelmä meistä itsestämme. Opiskelijoiden tulee vahvistaa asemaansa tulevaisuuden Suomen rakentajina. Ylioppilasliikkeellä tulee olla jatkuva valmius kehittyä itse, jotta se voi kehittää ympärillä olevaa maailmaa. Ylioppilaskuntien ja SYLin tavoitteena on päästä lähemmäs opiskelijaa ja toimia opiskelijoiden puolesta, jotta opiskelijat voisivat rakentaa parempaa huomista opintojensa aikana ja valmistuttuaan.

Arvot

SYLille tärkeimpiä asioita ovat sivistys, edelläkävijyys, kansainvälisyys, yhdenvertaisuus ja kestävyys. Nämä arvot muodostavat toiminnallemme vankan pohjan, jolle sekä päivittäinen työ ja päätöksenteko että pidemmän aikavälin edunvalvontatyö perustuvat.

SYL on

- intohimoinen **sivistyksen** puolestapuhuja.
 - Sivistys on avarakatseisuutta sekä taitoa kuunnella, luoda, oppia ja ymmärtää. Koulutus ja opiskelijoiden toiminta ovat olennainen osa jatkuvasti elävää sivistyksen ihannetta.
- rohkea **edelläkävijä**.
 - Edelläkävijyys on vanhan haastamista ja uuden luomista. Opiskelijat rakentavat ennakkoluulottomasti parempaa huomista.
- laaja-alaisen **kansainvälisyyden** edistäjä.
 - Akateemisessa yhteisössä ihmiset kohtaavat yli rajojen. Aito kansainvälisyys edellyttää yhteiskunnalta monimuotoisuutta ja syrjimätöntä kulttuurien kohtaamista.
- **yhdenvertaisuuden** puolustaja.
 - Yhdenvertaisuus on vahvan ja hyvinvoivan yhteiskunnan perusta. Kaikilla tulee olla yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet toteuttaa itseään ja vaikuttaa yhteisönsä asioihin kykyjensä mukaan ja taustoistaan riippumatta. SYL on täten feministinen ja antirasistinen järjestö.
- **kestävän** tulevaisuuden rakentaja.
 - Kestävyys on luonteeltaan läpileikkaava arvo organisaatiossamme. Se on luonteeltaan ekologista, sosiaalista, kulttuurista ja taloudellista. Vaikutamme yhteiskunnassa ja omassa toiminnassamme vahvasti ilmasto- ja biodiversiteettikriisiä, sekä muita ympäristöongelmia vastaan. Sosiaalisella ja kulttuurisella kestävyydellä mahdollistetaan yksilöiden sekä yhteisön inhimillinen, vapaa ja eettinen toiminta nyt ja tulevaisuudessa, sekä kulttuurien säilyminen ja kehittyminen sukupolvelta toiselle. Taloudellisella kestävyydellä varmistetaan niin toimintamme jatkuvuus kuin laajemmin suomalaisen hyvinvointivaltion tulevaisuus.

Yhteiskunta

Suomalainen hyvinvointivaltio

Suomalainen hyvinvointivaltio perustuu laajaan, kaikki kansalaiset kattavaan sosiaalivakuutukseen ja julkisrahoitteisiin hyvinvointipalveluihin, jotka suojaavat ja tukevat kansalaisia elämäntilanteiden muutosten, kuten työttömyyden, perheellistymisen, sairauden tai muun äkillisen muutoksen aikana. Kenenkään hyvinvointi tai toimeentulo ei saa olla riippuvaista hyväntekeväisyydestä eikä siihen saa vaikuttaa yksilön sukupuoli, etninen tausta, kansallisuus, seksuaalinen suuntautuminen, poliittiset mielipiteet, vammaisuus tai muu henkilökohtainen ominaisuus. Hyvinvointivaltion palvelut ja tulonsiirrot tulee rahoittaa ensisijaisesti verotuksella ja yleisillä vakuutusmaksuilla.

Verotusjärjestelmän tulee olla sosiaalisesti oikeudenmukainen, kattava ja tuloeroja tasaava. Korkeakoulutuksesta eniten taloudellisesti hyötyvät osallistuvat hyvinvointivaltion rahoitukseen progressiivisen verotuksen kautta. Verotuksen sekä yritys- ja energiatukien täytyy ohjata sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestäväan tuotantoon ja kulutukseen. Harmaan talouden ja veronkierron torjuntaan tulee kohdistaa riittävät resurssit ja aggressiivista verosuunnittelua kaitsea lainsäädännöllisin toimin. Suomen on oltava eturintamassa edistämässä globaalia vastuunkantoa ja kehitysyhteistyötä. Suomen kehitysyhteistyörahoitus on nostettava 0,7 %:iin bruttokansantuotteesta. Vähiten kehittyneille maille suunnattavan tuen suuruus on välittömästi nostettava 0,2 %:iin bruttokansantuotteesta. Kehitysyhteistyörahoitukseen ei tule laskea pakolaisuuden kansallisia kustannuksia ja muita kehitysyhteistyön budjettia keinotekoisesti paisuttavia kuluja. Varat tulee suunnata niin, että myös kansalaisjärjestöt voivat hyödyntää niitä. Yhtenä keskeisenä kehityspolitiikan ohjelmien teemana tulee olla koulutus. Suomen tulee toteuttaa YK:n kestäväan kehityksen tavoitteita, joista linjataan Agenda 2030 -päättöslauselmassa. Agenda2030:n pitää näkyä läpileikkaavasti myös Suomen valtion budjetissa. Suomen tulee sitoutua ilmastolain tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja huomattaviin päästövähennyksiin.

Yhteiskunnan on oltava kaikesta syrjinnästä vapaa ja edistettävä yhdenvertaisuutta. Rasismia tai epätasa-arvoa ei voida hyväksyä ja niihin tulee puuttua aktiivisesti. Yhdenvertaista yhteiskuntaa rakennetaan tiedostamalla normit ja rakenteet, jotka vaikuttavat ihmisten toimintaan. Ihmisillä on oltava yhdenvertaiset mahdollisuudet toteuttaa itseään riippumatta etnisestä, sosioekonomisesta ja henkilökohtaisesta taustasta, vakaumuksesta, fyysisestä tai psyykkisestä toimintakyvystä sekä sukupuolesta ja seksuaalisesta suuntautumisesta.

Kansainvälisyyttä ja kulttuurien monimuotoisuutta on arvostettava keskeisinä tekijöinä suomalaisessa hyvinvointivaltiossa. Suomella ei ole varaa sulkea rajojaan kansainvälisiltä osaajilta, vaan heidän asettumistaan Suomeen on edistettävä.

Suomen tulee olla aktiivinen Euroopan unionissa. Eurooppalaiset arvot, kuten vapaa liikkuvuus ja oikeusvaltioperiaate, ovat keskeisiä identiteettimme kannalta. Euroopan Unionin tulee kantaa vastuunsa turvapaikanhakijoiden määrän lisääntyessä ja panostaa unionin laajuisen tehokkaan vastaanottojärjestelmän ja kotoutumisen kehittämiseen. Euroopan unionin tulee olla edelläkävijä kansainvälisessä ilmastopolitiikassa. Suomi vaikuttaa aktiivisesti Euroopan unionissa tehtävään sosiaali- ja koulutuspolitiikkaan. Toimivallan näillä aihealueilla tulee ensisijaisesti säilyä jäsenvaltioilla läheisyysperiaatteen mukaisesti. EU-instituutioiden tärkeänä roolina on edistää koulutusta perusoikeutena ja julkisena hyödykkeenä. SYL tekee EU-edunvalvontaa sekä itsenäisesti että yhteistyössä European Students' Unionin ja muiden sidosryhmien kanssa.

Yhdenvertainen työelämä

Opintojen ja työelämän yhdistämisen tulee olla sujuvaa opiskelijan itse näin valitessa. Oikeudenmukainen, laadukas ja tuottava työelämä edellyttää työntekijöiden välisen tasa-arvon ja yhdenvertaisten oikeuksien vahvaa edistämistä esimerkiksi palkkauksen ja työehtojen osalta. Yhteiskuntamme työkulttuurin tulee edistää työssä jaksamista, työyhteisötaitoja ja luovuutta sekä kannustaa hyvään johtajuuteen. Osatyökykyisten työpanosta tulee arvostaa työelämää ja yhteiskuntaa hyödyttävänä siinä missä täysipäiväisesti työskentelevien työpanostakin.

Suomessa opiskelevien kansainvälisten opiskelijoiden arjesta tulee tehdä mahdollisimman sujuvaa, kielitaidon kehittämiseen tarjottava riittävästi mahdollisuuksia ja esteitä heidän työllistymiselleen tulee poistaa. Kansainvälisten opiskelijoiden on saatava opintojen yhteydessä suomalaisessa työelämässä tarvittavia verkostoitumis- ja työelämätaitoja sekä mahdollisuudet tutustua suomalaisiin työnantajiin ja työnhakukulttuuriin.

Työeläkejärjestelmän on turvattava työuran jälkeen riittävä toimeentulo ja sen tulee kohdella eri sukupolvia yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti. Kestävää järjestelmää ei voida varmistaa vain nuoren sukupolven kustannuksella.

Vaikuttamistavoitteita

- Työntekijöiden järjestäytymistä on tuettava ja siihen tulee kannustaa jo opintojen aikana. Työelämään liittyvistä ehdoista, käytänteistä ja uudistuksista on neuvoteltava ja sovittava työnantajien ja työntekijöiden välillä varmistaen osapuolten yhdenvertainen asema sopijaosapuolina.
- Opintojen aikainen työssäkäynti on otettava huomioon netto-opiskeluaikaa laskettaessa.
- Työuran on katsottava alkavan ensimmäisestä työsuhteesta eikä vasta valmistumisen jälkeen. Työntekijöillä on oltava yhdenvertainen irtisanomissuoja.

- Työehtosopimusten ja työlainsäädännön on huomioitava epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien tarpeet. Myös sellaisissa työsuhteissa, joissa ei ole määritelty minimityötuntimäärää, tulee olla oikeus työttömyysturvaetuuksiin ja palkalliseen sairauslomaan sekä mahdollisuus ottaa tarvittaessa vastaan muuta työtä.
- Apurahoilla työskentelyä helpotetaan. Apurahajaksojen yhteensovitus sosiaali- ja työttömyysturvien kanssa tulee olla nykyistä sujuvampaa.
- Harjoittelutuella olevien opiskelijoiden tulee aina solmia työsopimus yliopistojen harjoittelusopimusten lisäksi.
- Työnhakuprosessien ei kuulu olla kohtuuttoman pitkiä ja vaativia.
- Rekrytoinneissa on yhä painokkaammin hyödynnettävä positiivista erityiskohtelua ja anonyymia rekrytointia hakijoiden yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
- Työnantajia tulee kannustaa ja tukea kansainvälisten opiskelijoiden sekä vastavalmistuneiden palkkaamisessa.
- Valmiuksia yrityksen perustamiseen tulee edistää yliopistoissa riittävällä koulutustarjonnalla.
- Jatkuvalle oppimiselle on kehitettävä tukimuoto, joka mahdollistaa kaikille yhtäläisen mahdollisuuden osaamisen päivittämiseen taustasta riippumatta.
- Työttömänä tulee saada opiskella rajoituksetta, jos henkilö voi opiskelun ohessa hakea ja on valmis vastaanottamaan työtä.
- Kaikilla kansalaisilla tulee olla oikeus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan etuuden työssäoloehdon täytettyään. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan ja perusturvaetuuksien välillä ei pidä olla korotuskytköstä.
- Ansiosidonnaisen työttömyysturvan edellyttämän työssäoloehdon kertymistä tulee kehittää niin, että se ottaa nykyistä paremmin huomioon työnteon erilaiset muodot ja tavat.
- Osa-aikatyöhön kykeneville tulee olla tarjolla heidän työkykyä vastaavia tehtäviä ja tukea heidän osallistumistaan työelämään.
- Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneille kansainvälisille opiskelijoille tulee automaattisesti tarjota pysyvä oleskelulupa ja Suomen kansalaisuuden saamista tulee helpottaa.
- Oleskeluluvan opiskelun perusteella saaville kansainvälisille opiskelijoille myönnetään automaattisesti vahva tunnistautumisväline julkishallinnon sähköisiin järjestelmiin.

- Oleskelulupakäytäntöjen tulee mahdollistaa joustava siirtyminen opiskelun, työelämän ja yrittäjyyden välillä. Kansainvälisten opiskelijoiden työnteko-oikeutta laajennetaan.
- Kansainvälisten opiskelijoiden kokonaiskustannustaakkaa tulee helpottaa myös oleskelulupaprosessin ja toimeentulovaatimusten osalta
- Kansainvälisille opiskelijoille on tarjottava riittävästi suomen ja ruotsin kielten kursseja, jotka valmistavat peruskielitaidon lisäksi myös työelämään.
- Työnantajien ei tule edellyttää tehtävän yleisen kielitasovaatimuksen ylittävää suomen tai ruotsin kielen taitoa. Työnantajien tulee tarjota riittävästi mahdollisuuksia kielitaidon kehittämiseen. Riittävän suomen tai ruotsin kielen taidon hankkimiseen tulee tarjota tukea työssä, mikäli hakijan kielitaito on lähellä vaadittua kielitasovaatimusta. Haettavan tehtävän ja hakuprosessin kielivaatimusten tulee olla yhdenmukaiset.
- Palkattomat harjoittelut tulee kieltää ja harjoitteluista tulee maksaa työn vaativuutta vastaavaa palkkaa.
- Palkallisia harjoitteluja sekä työelämävierailuja on oltava riittävästi, sillä ne ovat opiskelijoille keskeinen keino tutustua työelämään. Tämä on tärkeää etenkin kansainvälisille opiskelijoille suomalaisen työelämään integroitumiseen.
- Korkeakoulujen tulee tarjota riittävät edellytyksen työharjoittelun tekemiseen opintojen aikana.
- Eläkekarttumassa tulee huomioida korkeakoulututkinnon suorittaminen. Eläkejärjestelmän tulee kannustaa osaamisensa kehittämiseen
- Eläkeiän on oltava yleisesti sidoksissa elinajanodotteen kehittymiseen, mutta todellisen eläköitymisiän nostamiseksi ja työurien pidentämiseksi tulee huomioida myös alakohtaista työn henkistä ja fyysistä kuormittavuutta.
- Eläkemaksuja ei tule korottaa.
- Eläkejärjestelmän uudistuksessa on huomioitava epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien tarpeet sekä yleistyvä työelämän pirstaleisuus ja epävarmuus.
- Eläkejärjestelmäuudistuksessa tulee tarkastella eläkerahastojen sijoituksia. Rahastojen tulee siirtyä pois fossiliisiin investoiduista salkuista sekä osakkeista ja siirtää niitä kestävämpiin kohteisiin.

Ilmastoystävällinen ja kestävä yhteiskunta

Ihmisen toiminnan aiheuttama planetaarinen kolmoiskriisi, joka muodostuu ilmastonmuutoksesta, luontokadosta ja saastumisesta, on yksi aikamme suurimpia haasteita ja sukupolvipoliittisia kysymyksiä. Ilmastokriisin ja muiden ympäristökriisien uhka olemassaololle on tunnistettava ja SYLin on ajettava ilmastohätätilan julistamista. Kestämättömät toimintatavat, kuten ilmastolle ja luonnolle haitallinen energiantuotanto, liikenne ja kulutus, on saatava nopean ja oikeudenmukaisen siirtymän kautta vähenemään. Kriisien tuoma kärsimys, epävarmuus ja kustannukset kasautuvat suhteettomasti nuorille, tuleville sukupolville sekä erityisesti globaalissa mittakaavassa heikoimmassa asemassa oleville ihmisille ja muunlaisille eläimille. Kolmoiskriisi ja sen vaatimat yhteiskunnalliset muutokset vaikuttavat nyt ja tulevaisuudessa opiskelijoihin sekä koulutukseen. Siirtymän ekologisen kestävyys- ja hiilineutraaliuuteen tulee olla sosiaalisesti ja globaalisti oikeudenmukainen.

Kaikkien yhteiskunnan tahojen, niin yksilöiden kuin yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin on toiminnassaan sitouduttava kolmoiskriisin ratkaisemiseen. Julkisella vallalla on kriisien ratkaisussa päävastuu sekä velvollisuus mahdollistaa muille toimijoille edellytykset vaikuttaa. Suomen on oltava edelläkävijä taistelussa ilmastonmuutosta vastaan ja luontoposiitivisuuden puolesta, tehtävä vaikuttavaa ja kunnianhimoista ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa sekä kuunneltava riippumattomia tutkijoita ja asiantuntijoita. Suomen tulee panostaa kunnianhimoisemmin ilmasto- ja ympäristökriisiä torjuvaan, ympäristökädenjälkeä kasvattavaan tutkimukseen ja innovaatioihin. Koulutusjärjestelmän kokonaisuudessaan, aina varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen, tulee tarjota keinoja ymmärtää ja ratkoa planeetan kolmoiskriisin syitä ja seurauksia sekä edistää valmiuksia toimia kestävämmän tulevaisuuden eteen. Suomen on myös ajettava kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa niin kansainvälisissä ilmasto- ja biodiversiteettineuvotteluissa kuin Euroopan unionissa.

Ylioppilasliikkeenä SYL kantaa huolta jo mahdollisesti tulevina vuosikymmeninä realisoituvista kolmoiskriisin vaikutuksista. Yhteiskuntien uudelleenrakentaminen on aloitettava välittömästi, jotta nykyisten tai tulevien opiskelijoiden mahdollisuudet opiskella voidaan turvata jo nyt tapahtuvien ympäristömuutosten puitteissa. SYL torjuu ympäristökriisejä sekä kehittämällä omaa toimintaansa kestävämpään ja hiilineutraaliin suuntaan että vaatimalla tarvittavia toimia yhteiskunnalta ja yliopistoilta. Yliopistot osallistavat ja kuuntelevat ylioppilaskuntia yliopistojen sisäisessä kestävyys- ja vastuullisuustyössä. Ylioppilasliike varmistaa nuoren sukupolven ja opiskelijoiden äänen kuulumisen kolmoiskriisiä koskevassa päätöksenteossa, kantaa globaalia vastuuta ja rakentaa osaltaan kestävämpää maailmaa tuleville sukupolville.

Vaikuttamistavoitteita

Kestävyys yliopistolla ja tiedeyhteisössä

- Vahvistetaan yliopistossa tehdyn tutkimuksen roolia ilmasto- ja ympäristökriisin torjunnassa. Tulevaisuuden TKI-investoinneissa ilmasto- ja ympäristöteemojen on oltava vahva painopiste. Kestävyyteen liittyvien ratkaisujen parhaat lähestymistavat ovat kokonaisvaltaisia ja edellyttävät laaja-alaista tutkimusta ja yhteistyötä. Näiden hankkeiden rahoitus tulee varmistaa pitkäjänteisesti; apurahoja ei voida myöntää nopeiden tuottojen lupausten perusteella.
- Suomalaisten yliopistojen tulee olla hiilineutraaleja vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraaliutta on tavoiteltava ensisijaisesti päästöjä vähentämällä ja toissijaisesti päästöjä kompensoimalla. Yliopistojen tulee tavoitella siirtymistä hiilinegatiivisuuteen välittömästi tämän jälkeen.
- Korkeakoulujen tulee integroida vastuullisuusteemat osaksi korkeakouluopintoja kaikilla aloilla niille soveltuvilta osin, vahvistaa opetushenkilökunnan osaamista kestävä kehityksen teemoista ja tukea tutkimusta vastuullisuuden ja viherpesun tunnistamiseksi.
- Tiedepaneelien olemassaolo on turvattava. Nuorten osallistumismahdollisuuksia kansainvälisiin, kansallisiin ja alueellisiin ilmasto-, luonto- ja kestävyyskysymyksiä käsitteleviin tiedepaneeleihin on vahvistettava. Korkeakoulujen asiantuntemus, opiskelijatutkimus ja nuorten näkemykset on otettava nykyistä vahvemmin huomioon päätöksenteossa.

Kestävyys kansallisesti

- Suomen tulee olla hiilineutraali viimeistään vuonna 2035 ja tavoitella siirtymistä hiilinegatiivisuuteen välittömästi tämän jälkeen. Hiilinieluja ja -varastoja tulee kasvattaa.
- Suomen luontokato tulee pysäyttää vuoteen 2030 mennessä, ja koskemattomia sekä uhanalaisia ekosysteemejä, kuten ikimetsiä, tulee suojella ja ennallistaa. Maan- ja vesien käytön suunnittelu on veloitettava kompensoimaan elonkirjolle aiheutuvat haitat.
- Yritysvastuusääntelyä ja -raportointia on kehitettävä niin, että ilmasto- ja ympäristövastuusta viestiminen on avointa, läpinäkyvää ja saavutettavaa sekä helposti kaikkien arvioitavissa. Viher- ja pinkkipesusääntelyä pitää kehittää ja valvoa aktiivisemmin.
- Yhteiskunnan on siirryttävä täysin kestävästi tuotettuihin fossiilittomiin tai uusiutuviin energianlähteisiin. Näistä on tehtävä kuluttajille, kotitalouksille ja yrityksille

taloudellisesti kannattavin vaihtoehto sekä tuettava näihin kohdistuvia teknologioiden kehitystä ja investointeja.

- Pitkän aikavälin tavoite on siirtyä kokonaan uusiutuviin energiantuotantomuotoihin. Uusiutuvien tuotantomuotojen, kuten tuuli- ja aurinkosähkön, lisäksi ydinvoima on osa siirtymää kestävään energiatuotantoon. Eri energiantuotantomuotojen ympäristövaikutuksia tulee punnita koko tuotantoketjun osalta, kun pohditaan näiden priorisointia.
- Yhteiskunnan vero- ja tukijärjestelmiä on pikaisesti muutettava siten, että ne ohjaavat vahvasti päästöjen vähentämiseen ja ympäristöstä huolehtimiseen sekä niin, että ne tekevät kestävä kehityksen mukaisista valinnoista taloudellisesti kannattavampia vaihtoehtoja sekä yhteisöille että yksilöille.
- Kotimaan sisäistä lentoliikennettä ei tule tukea verorahoin.
- Hiilineutraaliutta on edistettävä paikallisen ja kansallisen liikenteen osalta. Joukko- ja kevyen liikenteen tulee olla saavutettavaa ympäri Suomen opiskelijakaupunkien ja opiskelijoiden erityistarpeet huomioiden. Rataverkkoa tulee kehittää ja fossiilittoman tai muun puhtaan energian kulkumuodon tulisi olla maan sisäisen liikkuvuuden ensisijainen muoto.
- Ympäristölle haitallisista yritystuista tulee luopua. Yritystukien edellytyksenä tulee olla kestävämmän tulevaisuuden ja vastuullisuuden edistäminen.
- Yhteiskunnan tulee mahdollistaa kestävä ruokajärjestelmä, joka ohjaa pääasiassa vegaaniruoan syömiseen, yksilöiden erityistarpeet huomioiden. Ruokajärjestelmässä painotetaan myös kotimaisen ruoan, hävikin minimoimisen ja kestävä arvoketjun merkitystä.
- Kulutustuotteita tulee verottaa siten, että ilmastoystävällisemmän ja kestävämmän valinnan tekeminen on kuluttajalle taloudellisesti kannattavaa. Tuotteiden valmistuksen ja huolto- ja korjauspalveluiden sääntelyn ja verotuksen tulee tukea tuotteiden käyttöä pidentämistä ja elinkaaripäästöjen vähentämistä.
- Julkisissa hankinnoissa ja niiden kilpailutuksissa on painotettava hankintojen ilmasto- ja ympäristövaikutuksia ja nostettava ekologisuus sekä vähähiilisyys korkeammalle tärkeysjärjestyksessä.
- Metsien käytössä ja luonnonvarapolitiikassa on huomioitava nuorten oikeus elinkelpoiseen ympäristöön sekä vahvistettava hiilinieluja ja luonnon monimuotoisuutta. Metsien käyttöä ohjataan kohti ekologisesti kestävä mallia, jossa suojele, monimuotoisuus ja hiilinielut asetetaan etusijalle.

- Talouskasvu ei saa tapahtua ympäristön kustannuksella. Kaiken ihmistoiminnan on tapahduttava planetaaristen rajojen sisällä.

Kestävyys kansainvälisesti

- Lentämistä tulee verottaa niin, että se vähentää lentämisestä aiheutuvia ilmastovaikutuksia mahdollisimman tehokkaasti. Suomen on ajettava harmonisoitua lentoveroa EU-tasolle.
- EU:n sisäistä junaliikennettä tulee vahvistaa kestäväenä ja kilpailukykyisenä vaihtoehtona muille matkustusmuodoille.
- Kulutustuotteisiin on saatava pakolliseksi kolmannen osapuolen myöntämä yhtenevä merkintä tuotteen ilmasto- ja ympäristövaikutuksista kestävämmän kuluttamisen helpottamiseksi.
- Päästökompensaatioiden tulee olla viimeinen vaihtoehto hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Kompensaatioiden on perustuttava tieteelliseen näyttöön ja tutkimuksiin sekä oltava lisäisiä ja riippumattomasti todennettuja EU:n viherpesudirektiivin vaatimusten mukaisesti. Päästökompensaatiot tulee sijoittaa EU:n alueelle.
- Fossiilisten ja luontokatoa merkittävästi kiihdyttävien tuotteiden ja palveluiden mainonta on kiellettävä EU:ssa. Luonnontuhonta on kriminalisoitava kansainvälisessä rikostuomioistuimessa (ICC).

Yliopisto

Suomalainen sivistysyliopisto

Yliopisto on autonominen instituutio, jonka tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita aktiivisiksi ihmiskunnan jäseniksi. Yliopisto tuntee globaalin vastuunsa ja edistää kestäväää ja oikeudenmukaista maailmaa jatkuvassa dialogissa ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Suomalainen vapaa sivistysvaltio turvaa yliopistojen autonomian sekä tieteen ja taiteen vapauden.

Korkeakoulu- ja tiedepolitiikkaa tehdään pitkäjänteisesti ja hallituskausien rajat ylittävästi. Perustutkimuksen tärkeys ja tieteen monipuolisuuden merkitys tunnustetaan. Yliopistodemokratian toimintaedellytykset turvataan ja yliopistoissa pätee tasakolmikantaperiaate.

Yliopisto-opiskelijat kuuluvat itsehallinnollisiin ylioppilaskuntiin, joilla on tärkeä rooli yliopistossa ja ympäröivässä yhteiskunnassa. Globaalin vastuun kantaminen kuuluu ylioppilaskuntien tehtävään ja valmistaa opiskelijoita aktiiviseen, valveutuneeseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. Ylioppilasliikkeen keskeisiä toimintaperiaatteita ovat osallistavuus ja kansainvälisyys. Ylioppilasliike huomioi opiskelijoiden moninaisuuden ja mahdollistaa kansainvälisten opiskelijoiden osallistumisen SYLin ja ylioppilaskuntien toimintaan.

Vaikuttamistavoitteita

- Opiskelijoiden tulee olla edustettuina jokaisen yliopiston hallituksessa sekä hallinnon alemmilla tasoilla.
- Yliopistoyhteisön kansainväliset jäsenet ovat edustettuina yliopiston hallinnossa. Ylioppilaskunnan kansainvälisten jäsenten on voitava osallistua ylioppilaskunnan kaikkiin päättäviin elimiin.
- Yliopistojen päätöksentekoon tulee voida osallistua kaikilla niillä kielillä, joilla tutkinto-ohjelmia tarjotaan.
- Kun yliopiston ja ylioppilaskunnan päättäviin elimiin valitaan opiskelijajäseniä, valintaprosessin tulee olla läpinäkyvä ja valintojen tulee huomioida opiskelijoiden moninaisuus.
- Kestävyyden ja vastuullisuuden osaamistavoitteiden toteutumista tulee seurata osana palaute- ja valmistumiskyselyjä.

- Korkeakoulututkintojen osaamistavoitteisiin kuuluu globaalin vastuun ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttaminen koulutusalan kontekstissa, organisaatioiden toimintatapojen muuttamisessa ja yksilön arjen toiminnassa.
- Julkisesti rahoitetun tutkimuksen, opetusmateriaalin sekä hallintoasiakirjojen tulee olla julkisia.
- Tutkimustieto tehdään saavutettavammaksi edistämällä yliopistojen tuottaman tiedon avoimuutta, tietokantojen laajoja käyttöoikeuksia ja avaamalla kirjastopalvelut.
- Yliopistojen johdon valinta tehdään julkisuusperiaatetta noudattaen. Valinta tehdään avoimesti ja demokraattisesti, ja prosessiin osallistuu myös opiskelijoita.
- Turvallisemman tilan periaatteet, sekä oikeus rauhanomaiseen mielenosoittamiseen ja debatointiin tulee turvata yliopistoissa
- Osana tutkintoa tehtyjen opiskelijatöiden tekijänoikeuksien tulee pysyä opiskelijalla. Opiskelijoita informoidaan heidän oikeuksistaan.
- Yliopistot eivät tee yhteistyötä instituutioiden kanssa, jotka ovat osallisina ihmisoikeusrikkomuksissa. Yliopistojen tulee sitoutua eettiseen sijoitustoimintaan ja olemaan sijoittamatta fossiilienergiayhtiöihin, ase- tai tupakkateollisuuteen, lapsityövoimaa käyttäviin yhtiöihin tai laittomasti miehityillä alueilla toimiviin yhtiöihin. Nykyiset sijoitukset edellä mainituista sijoituksista tulee vetää pois kohtuullisen siirtymäajan puitteissa.
- Yliopistojen rahoituksen on tultava jatkossakin suurimmaksi osaksi valtiolta indeksisidonnaisen perusrahoituksen muodossa. Yliopistot eivät saa olla riippuvaisia yksityisestä vastikkeellisesta rahoituksesta.
- Suomen koulutusastetta tulee nostaa lähemmäs OECD-verrokkimaita. Koulutuskapasiteetin lisäykset on rahoitettava täysimääräisesti perusrahoituksella ja nostoa ei tule tavoitella laskemalla tutkintojen laatua tai vaativuutta.
- Tutkintoon johtavan koulutuksen tulee olla maksutonta kansalaisuudesta riippumatta.
- Yliopistojen rahoitusmallin tulee olla ennustettava, läpinäkyvä ja sen tulosperustaisuutta on pyrittävä purkamaan.
- Rahoitusmallin mittari ensikertalaisista opiskelijoista tulee poistaa.
- Rahoitusmallin on palkittava koulutuksen laadusta, laadullisesta työllistymisestä, tutkimuksen vaikuttavuudesta, kansainvälistymisestä, korkeakoulujen välisestä yhteistyöstä sekä kestävyys- ja vastuullisuuskysymysten huomioinnista.

- Rahoitusmallin laadullisten mittareiden, kuten opiskelijapalautteen, osuutta tulee nostaa.
- Yliopistojen rahoitusmalli ja valtiolliset tutkimusrahoituksen kanavat tukevat tasapuolisesti eri tieteenaloja.
- Yliopistot toteuttavat lainsäädännöllistä tehtäväänsä omien strategioidensa ja profiiliensa pohjalta. Profiloituminen tapahtuu yliopistojen autonomiaa kunnioittaen.
- Opiskelijat, professorit ja muu henkilökunta ovat tasakolmikannan mukaisesti edustettuna yliopiston hallinnossa sen kaikilla tasoilla ja päätöksenteon prosessien kaikissa vaiheissa. Yliopistoyhteisön vaikuttamismahdollisuuksia vahvistetaan yliopistolaissa.
- Yliopistojen hallinnon on oltava läpinäkyvää, osallistavaa ja johdonmukaista. Hallinnon julkisuusperiaatteiden tulee koskea myös yliopistojen erilaisia toimia.
- Kaikki akateemisen yhteisön jäsenet osallistuvat yliopiston kehittämiseen ja kaikkia ryhmiä kohdellaan yhdenvertaisesti ja tasapuolisesti.
- Korkeakoulujen saavutettavuussuunnitelmien toteutumista on rahoitettava, seurattava ja mitattava.
- Saavutettavuuden edistämisessä ja yliopiston kehittämisessä tulee huomioida syrjivien rakenteiden ja rakenteellisen rasismien purkaminen.
- Yliopistot ja valtio pitävät huolen että perustuslaissa säädetyt kielelliset oikeudet kotimaisissa kielissä toteutuvat yliopistoissa ja kansalliskielten, suomi ja ruotsi, asema opetuskielenä turvataan.
- Alakohtaista terminologiaa kehitetään yliopistoissa ja yhdessä muiden toimijoiden (Tieteen termipankki yms.) kanssa tiedostaen termien tärkeys suomen- ja ruotsinkielisissä opintopoluissa.

Koulutuspolku ja koulutuksellinen tasa-arvo

Suomalainen koulutusjärjestelmä on kokonaisuus varhaiskasvatuksesta aina jatkuvaan oppimiseen saakka. Koulutus on keskeinen keino sosiaalisen liikkuvuuden lisäämiseksi yhteiskunnassa. Henkilökohtaiset ominaisuudet eivät heikennä yksilön mahdollisuutta kouluttautua, vaan intersektionaalisuutta työkaluna hyödyntäen jokaiselle taataan mahdollisuus kouluttautua aina korkea-asteelle saakka. Perus- ja toinen aste antavat hyvät valmiudet korkeakouluopintoihin hakeutumiseen, ja jokainen oppija nähdään mahdollisena korkeakouluopiskelijana. Suomen tulevaisuus pohjautuu sen korkeaan osaamiseen.

Vaikuttamistavoitteita

Alemmat koulutusasteet

- Varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja toisen asteen tulee olla maksuton ja tosiasiallisesti kaikkien saatavilla ja niille osoitetaan riittävät resurssit.
- Jokaisella lapsella tulee olla subjektiivinen oikeus maksuttomaan, laadukkaaseen ja joustavaan varhaiskasvatukseen.
- Varhaiskasvatuksen ja esikoulun pedagogista osaamista vaativien opettajan tehtävien tulee olla yliopistokoulutettujen, ja vaihtoehtoisesti steinerpäiväkodissa myös steinerpedagogisen, varhaiskasvatuksen opettajan tutkinnon suorittaneen henkilön vastuulla.
- Oppilaitosten henkilökunnan, opetushenkilöstön ja ohjaajien koulutuksissa tulee tukea heidän valmiuksiaan puuttua rakenteelliseen syrjintään, jotta koulutusjärjestelmää voidaan kehittää yhdenvertaisemmaksi.
- Kuntien tulee tarjota valmistavaa koulutusta ja tukea opintopolkujen nivelvaiheisiin, jotta kaikilla on riittävät valmiudet siirtyä toiselle asteelle sekä hakeutua korkeakoulutukseen.
- Ammatillisen koulutuksen yleissivistävään opetukseen tulee panostaa ja varmistaa koulutuksen riittävä rahoitus.
- Maksuttomuuden tulee kattaa oppimateriaalit ja opiskelun kannalta välttämättömät tarvikkeet. Maksuttomuuden tulee jatkua koko tutkinnon suorittamisen ajan.
- Myönnetään varhaiskasvatukseen sekä ensimmäiselle ja toiselle asteelle positiivisen erityiskohtelun määrärahaa, jotta läpi koko koulutuspolun voidaan tukea niitä oppijoita, jotka tarvitsevat erityisen vahvaa tukea.
- Toisella asteella tulee panostaa alueelliseen yhdenvertaisuuteen.
- Nuorilla tulee olla koko koulutuspolkunsajan riittävästi ohjausta harkittujen ja informoitujen valintojen tekemiseen koko opintopolkunsajan ajan.
- Aliedustettujen ryhmien koulutukseen osallistumiseen pitää kiinnittää erityistä huomiota.
- Peruskoulun ja lukion taideopetuksen saavutettavuutta parannetaan niin, että eri taustoista tulevilla lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus osallistua eri taiteenalojen perusopetukseen, päästä painotettuun opetukseen ja saada riittävät valmiudet taiteen korkeakouluopintoihin siirtymiseen.

- Korkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten tulee tehdä tiivistä yhteistyötä, jotta jo toisen asteen aikana voi saada kosketuksen korkeakouluopintoihin ja on mahdollisuus suorittaa maksuttomia korkeakouluopintoja.

Hakeutuminen korkeakoulutukseen

- Pääasiallinen valintaväylä yliopistoon tulee olla toisen asteen opintomenestyksestä riippumaton, maksuton valintakoevalinta- tai kurssivalintaväylä. Toisen asteen opintomenestystä voidaan kuitenkin käyttää valintatekijänä sellaisilla aloilla, joille se erityisesti sopii. Toisen asteen opintomenestyksestä riippumaton väylä tulee tällöinkin säilyttää merkittävänä valintatapana yliopistoon.
- Opiskelijavalinnan pisteytys tulee perustua relevantin osaamisen tunnistamiseen ja mitata soveltuvuutta sekä motivaatiota. Arvioinnin tulee olla ammattimaista, läpinäkyvää ja koulutusalan erityispiirteet tasapuolisesti huomioivaa.
- Todistusvalinnan pisteytysmallin tulee perustua alan kannalta relevantin osaamisen painotukseen. Valintakoe- ja todistusvalinnan kehittämistyön tulee olla yliopistojen kollektiivisella vastuulla.
- Valintakokeissa vaadittavien tietojen ja taitojen tulee olla saavutettavissa ilman maksullista lisäkoulutusta.
- Valintakoe tulee järjestää ensisijaisesti alakohtaisena valtakunnallisena yhteisvalintakokeena. Kokeen tulee perustua kokeessa jaettavaan materiaaliin ja/tai lyhyeen maksuttomaan ennakkomateriaaliin. Valintakokeiden ei tule perustua pelkästään lukion oppimäärään.
- Valintakokeet tulee järjestää saavutettavasti ja hakijalle tulee tarjota riittävät yksilölliset järjestelyt.
- Samojen alojen valintakokeet tulee toteuttaa valtakunnallisina mahdollisuuksien mukaan. Järjestelmän on oltava sellainen, ettei valmennuskursseille ole tarvetta eikä avoimen kautta hakeutuminen vaadi hakijalta kohtuuttomasti rahallisia tai ajallisia resursseja.
- Valintakokeiden digitalisaatio tulee toteuttaa saavutettavasti. Tietojärjestelmien saavutettavuus tulee varmistaa ja hakijalla tulee olla mahdollisuus lainata laitetta valintakokeeseen. Valintakokeiden digitaalisuus ja tietojärjestelmien saavutettavuus huomioidaan ministeriön ohjeistuksissa yliopistojen saavutettavuussuunnitelmiin.
- Avoimen yliopiston väylää ei tule kasvattaa kokonaissisäänotosta yli 10 %:iin. Aikataulutettujen avoimen väylien tulee olla maksuttomia.

- Avoimen väylän laajuuden tulee olla kohtuullinen ja sen suorittamisen maksutonta. Väylän tulee johtaa tutkinto-opinto-oikeuteen. Avoimen yliopiston ei tule toimia maksullisena väylänä valintajärjestelmän kiertämiseen.
- Toisen asteen opiskelijoille tulee tarjota mahdollisuus suorittaa yliopistokursseja ennakoon esimerkiksi digitaalisia verkko-oppimisalustoja hyödyntäen.
- Ensikertalaiskiintiöistä luovutaan. Ensikertalaiskiintiöt eivät ole hyvä keino jouduttaa korkeakoulutukseen pääsyä.
- Koulutusjärjestelmään ei saa muodostua umpiperiä ja alanvaihdon esteitä tulee purkaa ottaen huomioon sekä kotimaiset että kansainväliset opiskelijat.
- Saamen- ja ruotsinkielisten hakijoiden kiintiöt tulee säilyttää.
- Normatiiviset sukupuolikäsitykset, sosioekonominen asema, kansalaisuus, vammaisuus tai vähemmistöön kuuluminen eivät saa rajoittaa koulutukseen tai ammattiin hakeutumista.
- Koulutuksen periytyvyyttä ja segregaatiota on purettava ja siihen puuttumisen on oltava keskeinen koulutuspoliittinen tavoite
- Opiskelu-oikeus myönnetään koko alemman- ja ylemmän korkeakoulututkinnon ajaksi eikä sen tule olla ehdollinen opintomenestyksestä.
- Yliopistokoulutukseen hakeminen myös muulla toisen asteen tutkinnolla kuin suomalaisella ylioppilastutkinnolla on sujuvaa ja oikeudenmukaista.
- Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien pääsyä korkeakoulutuksen piiriin tulee helpottaa ja luoda pääsyä edistäviä rakenteita.
- EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevilta kansainvälisiltä opiskelijoilta ei peritä hakemuksen käsittelymaksuja.
- Toisen asteen ja korkea-asteen tutkinnon suorittavien pakolaisten ja maahanmuuttajien määrän tulee kasvaa, ja jo suoritettut tutkinnot tulee tunnustaa soveltuvien osin.

Tutkintokoulutus

- Tutkinnon sisäinen opiskelijaliikkuvuus ja ristiinopiskelu suomalaisten korkeakoulujen välillä on sujuvaa, joustavaa ja opiskelijalle maksutonta.
- Kaikelle korkeakoulutukselle tutkinnosta yksittäiseen kurssiin on määriteltävä selkeät, läpinäkyvät ja yksiselitteiset osaamistavoitteet.

- Erityisen tuen tarpeessa olevan oppijan sivistykselliset oikeudet taataan saavutettavalla, riittävällä ja yhtenäisellä yksilöllisellä tuella läpi opintopolun.
- Lisätään korkeakoulujen tukipalveluita korkeakoulutuksen saavutettavuuden kehittämiseksi ja eriarvoistumisen ehkäisemiseksi.
- Oppilaitokset saavat kerätä opiskelijoista vain opiskelijavalinnan ja opinnoista suoriutumisen kannalta olennaisia tietoja. Muiden tietojen luovuttamisen tulee olla mahdollisimman rajattua, vapaaehtoista ja käyttötarkoitukset tulee esittää opiskelijalle.
- Opinto-, tutkinto- ja väestötietorekisterien tulee huomoida transihmisten, ei-binääristen ja muiden sukupuolivähemmistöjen oikeudet.
- Avoimen yliopiston ei tule myöntää korkeakoulututkintoja.
- Opiskelu-oikeuden tulee perustua opiskelijavalintaan eikä opinnoissa suoriutumiseen.
- Lisääjän hakeminen opintoihin suorittamiseen on oltava selkeää ja saavutettavaa eikä se saa olla maksullista.
- Mikäli sitä edistettäisiin Suomessa odotettua pidemmälle, kaksiporaisuus kandidaatin ja maisterin tutkintojen välillä tulee toteuttaa järkevästi ja opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteen huomioon ottavalla tavalla. Kaksiporaisuus ei saa hidastaa opintoja tai kuormittaa opiskelijaa.

Jatkuva oppiminen

- Uudelleen kouluttautumismahdollisuuksia tulee lisätä työurien aikana.
- Jatkuvan oppimisen kustannukset eivät saa jäädä yksin oppijan vastuulle, vaan vastuun on jakauduttava yksilön, työnantajan ja julkisen sektorin kesken. Osaamisen päivittäminen on mahdollista jokaiselle riippumatta yksilön varallisuudesta tai työsuhdestatuksesta.
- Jatkuva oppiminen rahoitetaan erillään yliopistojen rahoitusmallin kautta jaettavasta perusrahoituksesta.
- Yliopistot tarjoavat valmistuneille mahdollisuuden maksuttomaan osaamisen täydentämiseen esimerkiksi vastavalmistuneille myönnettävän alumniopinto-oikeuden kautta. Vastavalmistuneille kansainvälisille opiskelijoille on tarjottava mahdollisuus täydentää suomen ja ruotsin opintojaan maksuttomasti.
- Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tulee olla saavutettavissa aikuisiällä taustaan, elämäntilanteeseen ja sosioekonomiseen asemaan katsomatta.

- Avoin yliopisto tarjoaa mahdollisuuden osaamisen täydentämiseen ja korkeakoulutukseen hakeutumiseen elämän eri vaiheissa, myös ilman yleistä korkeakoulukelpoisuutta.

Kansainväliset opiskelijat

- Ihmisoikeusloukkausten uhriksi joutuneita opiskelija-aktivisteja varten Suomeen on luotava täydentävä opiskeluperusteinen maahantulon väylä kansainvälisen suojelun tarpeessa oleville henkilöille.
- Koulutusjärjestelmän tulee ottaa huomioon myös kansainvälisen suojelun tarpeessa olevat ja ihmisoikeusloukkausten uhriksi joutuneet opiskelijat, ja heitä varten on luotava uusia täydentäviä valintaväyliä.
- Pakolaisille ja turvapaikanhakijoille tulee tehdä osaamiskartoitus mahdollisimman pian maahan saapumisen jälkeen.
- Kotoutumiskoulutus tulee olla aina maksutonta. Koulutuksen tulee tavoitella maahanmuuttajien suomen tai ruotsin itsenäisen kielitaidon osaamista. Kotoutuville ja maahan tulleeille on järjestettävä myös oman äidinkielen opetusta, oman äidinkielen osaaminen tukee muiden kielten oppimista.
- Kansainvälisillä opiskelijoilla tulee olla sujuva pääsy luotettaviin, saavutettaviin ja yhdenvertaisiin peruspalveluihin. Palveluiden tulee olla saatavilla myös englanniksi soveltuvilta osin.
- EU-rekisteröinti, osoitteenilmoitus, kotikuntaoikeus, ulkomaalaishenkilöllisyystodistus, suomalaiset pankkitunnukset ja pääsy viranomaisasiointiin ja opiskelijaetuihin tulee varmistaa kansainvälisille opiskelijoille sujuvasti kuukauden kuluessa maahantulosta, ilman kohtuutonta taloudellista taakkaa opiskelijalle.
- Koulutusjärjestelmän tulee ottaa huomioon myös kansainvälisen suojelun tarpeessa olevat ja ihmisoikeusloukkausten uhriksi joutuneet opiskelijat, ja heitä varten on luotava uusia täydentäviä valintaväyliä.
- Pakolaisten ja maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan on tuettava tarjoamalla heille riittävät kouluttautumismahdollisuudet ja edistettävä aiemmin hankitun osaamisen ja koulutuksen tunnustamista.
- Kansainvälisten opiskelijoiden määrien lisääminen yliopistoihin pitää tehdä nopeudella joka on kestävä, ylikuormittamatta paikallisia järjestelmiä ja rakenteita.

Sujuvat opintojärjestelyt ja opiskelukyky

Opiskelukyky on opiskelijan työkykyä ja se vaikuttaa opintojen sujuvuuteen, oppimistuloksiin sekä opiskelijan ja yhteisön hyvinvointiin. Opiskelijoiden tuen ja ohjauksen kehittäminen on yliopiston edun mukaista, ja moninaistuvan opiskelijajoukon tuen tarpeisiin on kiinnitettävä huomiota. Laadukkaan ohjauksen avulla voidaan tukea opinnoista suoriutumista, opiskelijoiden asiantuntijaksi kasvamista sekä elinikäisen oppimisen edellytysten kehittymistä. Yliopistossa on huomioitava opiskelijanäkökulma tutkintorakenteissa, oppimisympäristöissä, arvioinneissa, osaamistavoitteissa ja opetussuunnitelmissa.

Teknologian kehittyessä on hyödynnettävä sen tuomia mahdollisuuksia yliopistokoulutuksessa. Tarkoituksenmukainen opetusteknologian hyödyntäminen mahdollistaa oppimisympäristön joustavoittamisen sekä opetus- ja arviointimenetelmien monipuolistamisen. Digitaalisuus edistää yliopistojen opetuksen ja materiaalien avoimuutta. Oppimisanalytiikkaa voidaan hyödyntää esimerkiksi opiskelijan oppimisen tukemisessa, ohjauksessa ja koulutusohjelmien kehittämisessä. Lisäksi digitaalisilla työkaluilla voidaan kehittää opetuksen ja ohjauksen laatua, ristiinopiskelumahdollisuuksia ja jatkuvaa oppimista sekä ennakoida tulevia osaamistarpeita.

Jokainen korkeakoulusta valmistuva on opinnoissaan harjaantunut toimimaan kansainvälisessä, monikulttuurisessa toimintaympäristössä sekä ymmärtämään globaaleja kehityskysymyksiä oman opintoalansa näkökulmasta. Kestävästi toteutetun fyysisen kansainvälisen liikkuvuuden pitää olla ensisijainen opiskelijaliikkuvuuden muoto ja sitä tulisi tukea.

Vaikuttamistavoitteita

Opintojen järjestäminen

- Korkeakoulujen laadunarvioinneissa on tarkasteltava opiskelijoiden osallistumista koulutuksen suunnitteluun, opiskelijapalautteen hyödyntämisen systemaattisuutta, koulutuksen opiskelijälähtöisyyttä, opiskelijoiden hyvinvointia, oppimistuloksia, kansainvälisyyttä ja laadullista työllistymistä.
- Yliopistokoulutuksen osaamistavoitteet on määriteltävä tutkinto-, kokonaisuus- ja opintojaksotasolla. Opiskelijan aiemmin korkeakoulutuksessa ja sen ulkopuolella hankkima osaaminen on tunnustettava opinnoissa koulutuksen osaamistavoitteiden mukaisesti.
- Opintojen läsnäolovaatimusten tulee olla pedagogisesti perusteltuja huomioiden opiskelijoiden erilaiset elämän- ja perhetilanteet. Poissaolojen korvaavien suoritusten tulee olla sujuvasti järjestettävissä ja työmäärältään suhteellisia korvattavan opetuksen määrään.

- Etäopetuksen ja digitaalisten työkalujen lisääminen ei saa heikentää opiskelijan mahdollisuuksia saada ensisijaisesti lähiopetusta tai -ohjausta.
- Opiskelijoiden tulee voida osallistua opetuksen kehittämiseen kaikissa sen vaiheissa. Opiskelijoiden tulee sekä antaa että saada palautetta opinnoistaan säännöllisesti, ja palautteesta on annettava vastapalaute.
- Korkeakoulujen palautejärjestelmien on oltava kansallisesti vertailukelpoiset.
- Opiskelun kuormituksen kohtuullisuutta ja yhteismitallisuutta eri aloilla ja yliopistoissa on seurattava. Opintopistemitoitusta seurataan palautteen ja analytiikan keinoin ja liialliseen kuormitukseen puututaan.
- Opiskelijoille varmistetaan mahdollisuus osallistua opiskelijaedustajatoimintaan ja yliopiston päätöksentekoon kaikilla tasoilla. Opintojen ei pidä estää osallistumista opiskelijaedustajatoimintaan ja hallinnon opiskelijaedustajana toimimisen tulee olla hyväksyttävä syy poissaololle opetuksesta.
- Opiskelijan oikeus omiin tuotoksiinsa tulee turvata ja yliopistojen tulee tarjota selkeät ohjeistukset kurssitöiden immateriaalioikeuksista, jotta opiskelijat ymmärtävät oikeutensa ja velvollisuutensa.
- Tekoälyn käyttö tulee lähtökohtaisesti sallia yliopisto-opintojen apuvälineenä. Yliopistojen on luotava selkeät pelisäännöt tekoälyn käyttöön opetuksessa.
- Tekoälylukutaito sekä tekoälyn käyttöön liittyvät eettiset ja ympäristökysymykset integroidaan osaksi korkeakouluopintoja kaikilla aloilla. Opetushenkilökuntaa koulutetaan tekoälyn hyödyntämisen ymmärryksestä oppimisen ja opetuksen tukena sekä siihen liittyvistä eettisistä kysymyksistä.
- Tekoälyä ei tule käyttää opetusmateriaalien kääntämiseen ilman sekä lähde- että kohdekielen osaajien tarkistusta.

Yliopistopedagogiikka ja ohjaus

- Pedagoginen osaaminen tulee ottaa huomioon opetushenkilökunnan rekrytoinnissa.
- Yliopisto edellyttää ja mahdollistaa opetushenkilökunnan pedagogisten taitojen ajantasaisuuden ja korkean tason.
- Yliopistoilla tulee olla johdonmukaiset käytännöt yksilöllisille järjestelyille ja niistä on viestittävä selkeästi opiskelijoille. Myönnettyjen yksilöllisten järjestelyjen noudattamisen on oltava velvoittavaa, ja järjestelyjen toteutuksesta tulee voida jättää palautetta.
- Yliopiston henkilöstöä koulutetaan

- Ohjausosaamisen kehittämisestä
- Opiskelijoiden mielenterveys- että päihdeongelmien tunnistamisesta, huomioimisesta ja avun piiriin ohjaamisesta
- Toimimaan antirasistisesti ja kulttuurisensitiivisesti
- Digitaalisten oppimisympäristöjen käyttöön ja verkko-opetuksen toteuttamiseen
- Sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuudesta
- Neuromoninaisuuden huomioimisesta opetuksessa
- Häirintään puuttumisesta
- Laadukkaasta opetuksesta ja ohjauksesta pitää palkita yliopistojen sisäisissä henkilökunnan palkitsemisjärjestelmissä.
- Korkeakouluilla on varhaisen tuen mallit, joissa ohjeistetaan, miten toimitaan, kun opiskelijan päihteiden käyttö tai mielenterveys aiheuttaa huolta.

Saavutettava oppimisympäristö

- Korkeakoulujen tulee suunnitella tiloihinsa monipuolisia oppimisympäristöjä erilaisiin käyttötarkoituksiin.
- Kaikkien oppimisympäristöjen tulee olla esteettömiä. Materiaaleissa ja digiympäristöissä on kiinnitettävä huomiota saavutettavuuteen. Fyysisten oppimisympäristöjen esteettömyyttä ja saavutettavuutta on tarkasteltava kriittisesti.
- Digitalisaatiokehityksessä tulee huomioida esimerkiksi tarvittavien laitteiden ja ohjelmistojen saavutettavuuteen ja opiskelijoiden sosioekonomiseen asemaan liittyvät haasteet.
- Yliopisto varmistaa fyysisesti, sosiaalisesti ja henkisesti turvallisemman oppimisympäristön opiskelijoille. Yliopistolla tulee olla selkeät ohjeet turvallisemman oppimisympäristön varmistamiseen ja tilanteiden käsittelyyn.
- Yliopistojen erityisjärjestelyistä tiedottaminen opetushenkilökunnalle ei saa jäädä yksittäisen opiskelijan vastuulle. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus antaa suostumus esteettömyystarpeidensa kommunikoimisesta sitä tarvitseville tahoille. Tämä toteutetaan niin, että GDPR otetaan huomioon.

Opiskelukyvyn tukeminen

- Korkeakoulujen tulee edistää opiskelukykyä sen kaikilla osa-alueilla: opetuksessa ja ohjauksessa, opiskelutaidoissa, opiskeluympäristössä sekä terveydessä ja voimavaroissa.
- Kaikki uudet ensimmäiseen tutkintoonsa hyväksytyt opiskelijat osallistuvat yliopisto-opiskeluun valmentavalle kurssille. Yliopistot tarjoavat opintoja läpi opintopolun geneeristen ja metakognitiivisten taitojen tueksi.
- Opintopsykologin vastaanotolle tulee päästä viimeistään viikon sisällä ajanvarauksesta. Opintopsykologien on tiivistettävä yhteistyötä YTHS:n kanssa. Yliopistoissa on oltava opintopsykologi jokaista 2000 opiskelijaa kohden.
- Korkeakoulujen tulee rakentaa valtakunnallinen kolmikielinen verkkopohjainen hyvinvointi- ja elämäntaito-ohjelma tukemaan opiskelijoita heidän opinnoissaan ja arjessaan.
- Jokaiselle opiskelijalle on osoitettava ohjaava opettaja tai koulutettu opinto-ohjaaja, jonka kanssa opiskelujen etenemistä seurataan vähintään kerran vuodessa ja tavoitteita tarkistetaan tarvittaessa.
- Opiskelijoille on oltava tarjolla säännöllistä tukea ja ohjausta opintojen, uran ja elämänsä suunnitteluun kaikilla koulutusasteilla.
- Korkeakoulutuksen on tuettava oppimiseen oppimista koko opintojen ajan.
- Opiskelukyvyn tukeen tarjottavien palvelujen tulee vastata eri opiskelijaryhmien erilaisiin tarpeisiin.

Kansainvälistyminen opinnoissa

- Jokaiseen korkeakoulututkintoon tulee mahdollistaa kansainvälistymisjakso, sisältäen opiskelijavaihto- tai harjoittelujakson ulkomailla. Vaihto-opintojen tulee olla saavutettavia kaikille.
- Yliopistot tarjoavat ohjauspalveluja kansainvälistymisjakson suunnitteluun ja toteuttamiseen. Korkeakoulujen kansainvälistymispalveluiden tulee tarjota opiskelijoille konkreettista tietoa liikkuvuusjaksoista ja niiden apurahamahdollisuuksista jo opintojen alkuvaiheessa.
- Vaihtoon lähtöä tulee tukea taloudellisesti ja vaihdossa suoritettujen opintojen hyväksilukemisen tulee olla sujuvaa.

- Tutkintojen osaamistavoitteissa mainitaan kansainvälisyystaidot ja kotikansainvälistyminen on yksi tutkinnon suunnittelua ohjaavista periaatteista. Kansainvälistymisjakson ei tule olla edellytys tutkinnon suorittamiselle.
- Vieraiden kielten opetukseen on panostettava ja yliopistojen on tarjottava kattavasti vieraiden kielten kursseja.

Korkeakoulujärjestelmä ja tutkinnot

Korkea laatu ja vankka perusta ajankohtaisessa tieteellisessä tiedossa ovat korkeakoulujärjestelmämme kulmakiviä. Korkeakoulujärjestelmä perustuu duaalimalliin, jossa yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on erilliset, toisiaan täydentävät tehtävät. Monialaisuus suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä luo vankan pohjan uuden tiedon ja osaamisen syntymiselle.

Kansainvälisyys on yliopistojen perusarvo. On tärkeää, että kansainvälisiä osaajia saapuu korkeakouluihin kaikkialta maailmasta ja heidän Suomeen saapumistaan ja asettumistaan tuetaan. Eurooppalaisen korkeakoulualueen sisällä opiskelija voi siirtyä joustavasti korkeakoulusta toiseen. EU:ssa edistetään sivistyksen ja akateemisen vapauden arvoja sekä toimivaa liikkuvuutta ja vahvistetaan akateemista yhteistyötä yli rajojen.

Suomen tavoitteena on korkeakouluttaa 50 % 25–34-vuotiaista. Tavoite on tärkeä, ja siihen on päästävä koulutuksen korkeasta laadusta tinkimättä ja tavoitetasoa alentamatta. Koulutusmäärät määritellään valtakunnallisesti yhteistyössä korkeakoulujen ja valtion välillä. Tutkintojen osaamistavoitteet ovat kunnianhimoisia ja selkeitä, ja koulutusta tarjotaan molemmilla kansalliskielillä sekä englanniksi.

Korkeakoulutuksella vastataan työelämän muuttuviin vaatimuksiin ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin, mutta myös rakennetaan osaavaa ja kestävää yhteiskuntaa sekä löydetään ratkaisuja aikamme haasteisiin. Koulutus tukee sosiaalista liikkuvuutta ja vastaa sekä yksilöiden että yhteiskunnan sivistyksellisiin pyrkimyksiin.

Vaikuttamistavoitteita

Korkeakoulutuksen periaatteet

- Korkeakoulujärjestelmän tulee muodostua yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, jotka eroavat sekä lakisääteisten tehtäviensä että oman strategian ja profiilinsa kautta. Korkeakoulujen tulee kuulua yliopisto- tai ammattikorkeakoululain määrittelemän julkisen sääntelyn piiriin, ja ne voivat muodostaa erilaisia yhteenliittymiä.
- Vain yliopistoilla on maisteri- ja tohtoritutkintojen myöntöoikeus.

- Koulutusastetavoitteen saavuttamiseksi yliopistojen perusrahoitusta on kasvatettava pitkäjänteisesti.
- Korkeakouluverkon kehittämisen keskiössä tulee olla koulutuksen ja tutkimuksen laatu ja saavutettavuus. Korkeakoulujen alueellisessa sijoittumisessa huomioidaan korkeakoulujen erilaiset profiilit ja alueiden osaamistarpeet. Koulutusohjelmien aloituspaikkoja ei tule lisätä ilman, että koulutuksen resurssit kasvavat samassa suhteessa uusiin aloituspaikkoihin.
- Kaikilla tulee olla tasavertaiset mahdollisuudet korkeakoulutukseen sosioekonomisesta taustasta huolimatta. Avoimen yliopiston väylä ei saa toimia maksullisena tutkintona.
- Koulutuksen tulee olla maksutonta kaikille. EU- ja ETA-alueen ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksujen yliopistojen sisäisiä vaikutuksia kansainvälisyydelle, taloudelle ja yhdenvertaisuuden toteutumiselle sekä opiskelijoiden toimeentulolle tulee seurata aktiivisesti. Opiskelijoiden tulee olla keskenään yhdenvertaisessa asemassa opetuksen ja palveluiden suhteen siitä huolimatta, että osa maksaa lukukausimaksuja: kaikilla tulee olla pääsy opintojaksoille ja opiskelija-asumisen piiriin omien tarpeidensa mukaan. Maksuja ei tule käyttää muiden opiskelijoiden opiskelusta syntyvien kustannusten kattamiseen.
- Lukukausimaksujen kansallisia vaikutuksia tulee arvioida kriittisesti vähintään kahden vuoden välein. Lukukausimaksuista luovutaan ensi kädessä.
- Lukuvuosimaksuista luopumiseen asti apurahoilla tulee olla riittävästi rahoitusta, joka lisääntyy sisäänoton kasvaessa ja joka mahdollistaa yliopistoille kansainvälisten osallistujien houkuttelun Suomeen.
- Tutkintotavoitemäärien määrittelyssä tulee ottaa huomioon perusteltu tarve ja kiinnittää huomiota riittävään ja oikeasuhtaiseen resursointiin alakohtaisesti.
- Suomen tulee saavuttaa Bolognan prosessin tavoitteet kuitenkin niin, että yliopistoissa myönnetään lähtökohtaisesti samalla kertaa tutkinto-oikeus sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon. Tutkinnot ja opintokokonaisuudet tulee tunnustaa ympäri Euroopan, koulutustasoa laskematta.
- Yliopistokoulutuksessa laaja-alaista sivistystä sekä monitieteisyyttä pidetään itseisarvona.

Akateeminen vapaus

- Yliopisto-opiskelijoiden on voitava vapaasti valita täydentäviä opintoja haluamastaan korkeakoulusta. Tämä voidaan toteuttaa laajentamalla esimerkiksi ristiinopiskelua.

Yliopistojen välistä yhteistyötä tiivistetään kehittämällä kansallisia alakohtaisia opintokokonaisuuksia.

- Alan vaihtamisen tutkintoasteiden nivelvaiheissa pitää olla mahdollista yliopistojen sisällä ja niiden välillä.
- Alan vaihtamisen tulee olla sujuvaa ja tapahtua korkeakoulujen sisäisillä siirtymillä. Korkeakouluissa on vakiinnutettava käytännöt siirto-opiskelijoiden hyväksymiseen eri tutkinto-ohjelmiin. Siirto-opiskelijoita tulee kohdella tasapuolisesti ja heidän opinto-ohjauksestaan pitää huolta.
- Kandidaatintutkinnon tulee tarjota valmiudet siirtyä toiselle alalle maisteritutkintoa suorittamaan ja laajat valmiudet siirtyä alalle, jonka yhdistäminen kandidaatintutkielmaan tuottaa tarkoituksenmukaisen tieteenalayhdistelmän. Korkeakouluja tulee kannustaa laaja-alaisten kandidaattiohjelmien kehittämiseen perustuen tarkoituksenmukaisiin tieteenalayhdistelmiin. Kandi-maisteri -siirtymä ei saa muodostua joustavan etenemisen esteeksi.
- Korkeakoulujen on tarjottava eurooppalaisen viitekehyksen mukaisia tutkintoja liikkuvuuden helpottamiseksi. Opiskelijan on voitava siirtyä korkeakoulusta toiseen kaikkialla Suomessa ja Euroopassa.
- Korkeakouluilla tulee olla yhteinen kansallisten tutkinto-opiskelijoiden ja jatkuvien oppijoiden alusta, joka mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman opiskelun, kannustaa korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön sekä tarjoaa tutkinto-opiskelijoille mahdollisuuden yhdistää tutkinnoissaan joustavasti eri korkeakoulujen opintotarjontaa.

Sosiaalinen vastuu

- Eurooppalaisen koulutuksen kehittämisen tulee olla opiskelijalähtöistä, ja koulutuksen tulee olla saavutettavaa aliedustetuille ryhmille ympäri Euroopan. Lisäksi Euroopan tasolla tulee kehittää rakenteita, jotka kannustavat opiskelijoita siirtymään myös eurooppalaisen korkeakoulualan ulkopuolelle.
- Suomessa tarjottavien apurahojen tulee ottaa huomioon hakijan sosioekonominen tausta, sen on oltava kattava, ennustettava ja läpinäkyvä, eikä sen rahoittamiseen saa käyttää kehitysyhteistyövaroja eikä yliopistojen perusrahoitusta. Apurahojen myöntöperusteet sekä lukukausimaksujen suuruus tulee olla hakijoiden tiedossa jo hakuvaiheessa. Apurahojen myöntöperusteet eivät saa kiristyä eivätkä lukukausimaksut kasvaa opintojen aikana.
- Apurahoja tulee tarjota akateemisten perusteiden lisäksi myös humanitäärisin perustein.

- Koulutusvientiä tulee tehdä vastuullisesti ja eettisesti huomioiden totuudenmukaisuus koulutusmarkkinoinnissa. Suomen elinkustannustasosta tulee viestiä kansainvälisille hakijoille selvästi. Valtakunnallisten vastuullisen kansainvälisyyden suositusten korkeakoulutukselle ja tutkimukselle tulisi olla sitovia ja niitä tulisi arvioida säännöllisesti.
- Käytössä olevasta EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten hakijoiden hakemusmaksusta tulisi luopua
- Kansainvälisille opiskelijoille myönnetään oleskelulupa koko opiskeluajaksi. Opinto-ohjelmat on suunniteltava niin, että niissä on mahdollista suorittaa oleskeluluvan uusimiseen tarvittava määrä opintopisteitä lukuvuodessa ja viranomaisten ja oppilaitosten yhteistyön on toimittava mutkattomasti ympäri Suomea. Korkeakoulututkinnon suorittaneelle tarjotaan pysyvää oleskelulupaa automaattisesti valmistumisen jälkeen.
- Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden tulee voida jatkaa opintojaan Suomessa. Turvapaikanhakijoiden mahdollisuuksia hakeutua korkeakoulutukseen tulee tukea esimerkiksi hakemiseen valmistavia siltaopintoja ja -opintokokonaisuuksia tarjoamalla.

Ylioppilas

Opiskelijan järkevä toimeentulo

Suomessa opiskelijoihin panostaminen tulee nähdä yhteiskunnan investointina tulevaisuuteen. Yhteiskunnan tuki tarjoaa jokaiselle yhdenvertaisen mahdollisuuden opiskella sosioekonomisesta taustasta ja asuinpaikasta riippumatta.

Opintotuki

Opintojen aikainen toimeentulo on turvattava ensisijaisesti rahallisilla etuuksilla ja opintotuen lainapainotteisuudesta pitää luopua. Opiskelijalla on mahdollisuus halutessaan täydentää toimeentuloaan opintolainalla ja kohtuullisella työnteolla. Opintolainan perinnän ja maksuvapautusten ehtojen tulee olla inhimilliset pienituloisille opintovelallisille. Opintolainakanta on pidettävä kohtuullisella tasolla, jotta ne eivät rajoita korkeakoulutuksesta kiinnostuneiden tai vastavalmistuneiden ura- ja elämänpäätöksiä.

Korkeakouluopintoihin tarkoitettua opintotukea tulee myöntää Suomessa opiskeltaessa vain yliopistolain 1 §:ssä mainituissa yliopistoissa ja toimiluvan saaneissa ammattikorkeakouluissa suoritettaviin korkeakoulututkintoihin sekä opintolainan valtioneuvoston Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettaviin opintoihin.

Vaikuttamistavoitteita

- Kasvatetaan opintorahan määrää niin, että opiskelijoiden rahamääräisten etuuksien taso nousee perusturvan tasolle sillä välin, kun siirrytään kohti uutta sosiaaliturvamallia ja perustuloa.
- Opintotuen euromääräiset elementit sidotaan kansaneläkeindeksiin. Indeksitarkastukset tehdään vuosittain.
- Huoltajakorotus on riittävällä tasolla ja on lapsikohtainen.
- Opintotuki on siirrettävä opetus- ja kulttuuriministeriöstä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alaisuuteen.
- Opintotuen tutkintokohtaisten tukikuukausien määrää kasvatetaan 60:een kandidaatti- ja maisteritutkinnoille ja vastaavasti muun mittaisille tutkinnoille. Harkinnanvaraisten tukikuukausien ehtoja kevennetään.
- Opintotuen kaksipuolaisuudesta luovutaan.

- Vaatimus opiskella vähintään 20 opintopistettä lukuvuodessa opintorahan saamiseksi poistetaan.
- Opintotuen lakkauttamisen jälkeen opintotuelle palaamisen ehtoja kevennetään.
- Opintojen edistymisen seurantaprosessi on opiskelijalle mahdollisimman sujuva.
- Opintotuen tulorajojen ylittymisen perusteella tehtävää takaisinperintää kehitetään lineaarisemmaksi esimerkiksi niin, että takaisinperintä voi koskea vain osaa tukikuukauden etuusmaksusta. Takaisin perityt opintotukikuukaudet on palautettava opiskelijan käytettäväksi.
- Opintolainalle säädetään valtion tarjoama korkosuoja ja korkoavustuksen ehtoja parannetaan. Korkoavustuksen kesto pidennetään ja tulorajoja korotetaan.
- Opintolainahyvityksen ehdoissa tulee opintoaikana huomioida ainoastaan siihen tutkintoon käytetty opintoaika, jonka aikana on nostettu opintotukea.
- Opintolainan takaisinperinnän ei tule olla kytköksissä ainoastaan opintotukeen – takaisinperintää tulee lykätä, jos tutkinto-opinnot ovat todistetusti kesken ja etenevät.
- Opintolainahyvityksessä siirrytään vuosittaiseen opintolainahyvityksen malliin.
- Opintolainajärjestelmän tulee olla kaikille korkeakouluopiskelijoille yhdenvertainen.
- Opintotukijärjestelmä kannustaa kansainväliseen liikkuvuuteen esimerkiksi huomioimalla vaihto-opiskelun opintotukiajan joustossa sekä opintolainahyvityksen saamisessa.
- Kansainvälisten opiskelijoiden toimeentuloa parannetaan luomalla siihen sopiva etuus. Pidemmällä aikavälillä opiskelijan sosiaaliturva myönnetään kaikille Suomessa opiskeleville tutkinto-opiskelijoille.
- Jos valmistuminen viivästyy terveydellisestä syystä, opintolainahyvitykseen oikeuttavaa määräaika voidaan pidentää.

Opiskelijan muut etuudet

Opiskelijan toimeentuloa turvataan opintotuen lisäksi elämäntilanteista riippuen myös muilla etuuksilla. Siirtymät eri etuuksien välillä ovat sujuvia ja huomioivat eri elämäntilanteet.

Vaikuttamistavoitteita

- Opiskelijat kuuluvat yleisen asumistuen piiriin. Ruokakuntakohtaisuuden opiskelijoille ja nuorille aiheuttamat ongelmat on korjattava kehittämällä tukea yksilökohtaisemmaksi.

- Opiskelijalle tulee sallia kohtuullinen varallisuus ja kohtuullinen tulotaso ilman heikentävää vaikutusta asumisen tukeen.
- Opiskelijan asumisen tuen tulee olla ympärivuotinen, tasoltaan riittävä, sidoksissa indeksiin ja huomioida alueelliset elinkustannukset.
- Sairausloman ajan opintojen enimmäismäärät poistetaan.
- Opintolainaa, nostettua tai nostamatonta, ei saa lukea tuloksi minkään sosiaalietuuden tarvetta arvioitaessa.
- Sosiaalietuuksien taso on oltava riittävä, eikä niitä tule alentaa opiskelun perusteella. Lisäksi kohtuullinen työnteke on sallittava.
- Siirtymien opintotuelta muille etuuksille ja takaisin opintotuelle on oltava sujuvia eivätkä ne saa kuormittaa opiskelijaa.
- Etuusjärjestelmän tulee tunnistaa opiskelukyvyyttömyyden käsite. Opiskelukyvyn heiketessä opiskelijoilla tulee olla tarjolla tarvittava etuus, jonka avulla opiskelukyvyn palautumista tuetaan.

Tulevaisuuden sosiaaliturva

Suomalaisen sosiaaliturvan tavoitteena tulee olla universaali ja yhtenäinen etuusjärjestelmä, jonka sisällä toimeentulon turva ja siirtymät eri elämäntilanteiden välillä ovat sujuvia. Opiskelijoiden etuudet ovat osa sosiaaliturvaa ja näin ollen tuki mahdollistaa opiskelijan opiskelukykyä sekä täysipäiväistä opiskelua.

Vaikuttamistavoitteita

- Sosiaaliturvajärjestelmän perustana tulee olla yksilökohtainen, vastikkeeton, yksinkertainen ja ihmisarvoiseen elämään riittävä perustulo, joka mahdollistaa opiskelun, itsensä kehittämisen, työnteon, yrittämisen ja perhe-elämän sujuvan yhteensovittamisen.
- Perustulosta on järjestettävä uusi laajempi ja eri väestöryhmiä sisältävä kokeilu, opiskelijat ovat tässä kokeilussa mukana.
- Opiskelijoiden etuudet on uudistettava laajemman sosiaaliturvauudistuksen yhteydessä ja liitettävä osaksi uutta käyttöön otettavaa sosiaaliturvamallia.

Opiskelijaruokailu ja ateriatuki

Opiskelijaruokailun on oltava mahdollista kaikille opiskelijoille. Opiskelijaruuan on tärkeää olla laadukasta, terveellistä, edullista ja monipuolista sekä kestävällä tavalla tuotettua, huomioiden myös erityisruokavaliot. Opiskelijaruokailu tukee tärkeällä tavalla myös

kansanterveyttä ja kestäväää kehitystä, ja sen tulee kannustaa kasvisruokailuun ja ohjata vähentämään lihansyöntiä sekä ruokahävikkiä.

Opiskelijaruokailua tuetaan ateriatukijärjestelmällä. Yliopistojen on tiedostettava vastuunsa opiskelijoiden ja henkilökunnan ruokailun järjestämisestä sekä kannettava vastuu omalta osaltaan kustantamalla myös jatkossa opiskelijaravintoloiden investointi- ja laitekustannuksia sekä tilavuokria. Muissa kuin korkeakoulun tiloissa toimiville opiskelijaravintoloille voidaan jatkossakin maksaa ylimääräistä aterialausta avustusta, millä korvataan tilojen ja kiinteiden laitteiden kustannuksia. Aterian enimmäishintaa on voitava nostaa ainoastaan, jos myös ateriatuen tasoa nostetaan.

Vaikuttamistavoitteita

- Ateriatuki on saatava koskemaan pysyvästi myös mukaan otettavaa opiskelijaruokaa
- Ateriatuen taso turvataan tuotantokustannusten kasvun mukaisesti. Aterian enimmäishinnan nosto on sidottava ateriatuen nostoon.
- Opiskelijaruokaloiden on tarjottava laadukasta ja ravintopitoista kasvis- ja vegaanista ruokaa.
- Opiskelijat tietävät ruoan alkuperän ja ruoan ravintoarvotiedot sekä hiilijalanjälki ovat helposti saatavissa. Opiskelijaravintolat painottavat raaka-aineiden hankinnassa ekologisuutta.
- Ateriatuen rajoitus yhteen ateriaan päivässä opiskelijaa kohti on poistettava.

Laadukasta ja kohtuuhintaista opiskelija-asumista

Opiskelijalla on oikeus tarpeidensa mukaiseen laadukkaaseen asuntoon, jotta päätoiminen opiskelu on mahdollista sekä opiskelijoiden sosiaaliset tarpeet, hyvinvointi ja taloudellinen pärjääminen varmistetaan. Opiskelijoita koskevan asuntopolitiikan tulee perustua opiskelijoiden tarpeisiin ja toiveisiin eikä heidän asumistaan tule ohjata velvoittavilla keinoilla tai toimeentuloon liittyvillä kannusteilla tai ehdoilla.

Opiskelija-asuminen on sosiaalista asuntotarjontaa, joka kohdentuu pienituloiselle ja erityisessä asuntotarpeessa olevalle ihmisryhmälle. Siksi opiskelija-asuntojen kohtuuhintaisuus on turvattava riittäväillä ja toimivilla tuotantotuilla, kevyemmällä sääntelyllä ja edullisten tonttien tarjoamisella. Asukasvalintaa on kehitettävä huomioimaan paremmin opiskelijoiden kehittyvät asumistarpeet kuten yhdenvertaisuus ja yhteisöllinen asuminen.

Vanhojen asuntojen kunnostamista ja käyttötarkoituksen muutoksia opiskelija-asunnoiksi tavoitellaan osana opiskelija-asuntojen määrän lisäämisen tavoitetta. Samalla tehdään asuntotuotannosta entistä kestävämpää. Uusien opiskelija-asuntojen rakentamiselle on

asetettava valtakunnallinen tavoite, jonka saavuttamiseen sitoudutaan poliittisilla toimilla, joilla poistetaan opiskelija-rakentamista vaikeuttavia ja hidastavia pullonkauloja. Kuntien on asetettava tavoitteet opiskelija-asuntojen rakentamiselle ja valtion on kannustettava kuntia niiden asettamiseen ja saavuttamiseen.

Opiskelija-asumisen on kehityttävä nykyajan vaatimusten mukaisesti. Opiskelijoille kestävä asuminen ja kuluttaminen ovat usein korkealla arvojärjestyksessä, mutta mahdollisuus valita ja maksaa kestävästä asumisesta on usein kapea. Energia- ja ympäristöystävällisten ratkaisujen käyttöä on edistettävä ja tehtävä mahdolliseksi opiskelija-asumisessa kehittämällä tuotantotukia ja rakentamista ohjaavia säädöksiä ilman, että niistä seuraa huomattavasti korkeampia vuokratasoja.

Laadukasta ja riittävää opiskelija-asumista tulee kehittää vetovoimatekijäksi sekä kotimaisille että kansainvälisille opiskelijoille. Edellisten keinojen lisäksi tavoitteen toteutumiseksi tarvitaan asukasdemokratian joustavaa osallistamista sekä uusia ratkaisuja yhteisöllisen asumisen edistämiseen. Entistä suurempi huomio on kiinnitettävä myös kansainvälisten opiskelijoiden erillisiin tarpeisiin ja heidän tilanteensa huomioimiseen.

Vaikuttamistavoitteita

- Opiskelija-asuminen tulee pitää erityisryhmien investointiavustusten piirissä. Investointiavustuksen myöntövaltuuden tulee olla riittävä kaikille opiskelija-asuntohankkeille.
- Pitkän korkotukilainamallin omavastuukoron ja lyhennysohjelman tulee reagoida talousympäristömuutoksiin ja taata riittävä valtion tuki. Opiskelija-asuntokohteilla tulee olla oikeus myös samoihin tukiin kuin muulla valtion tukemalla vuokra-asuntotuotannolla.
- Kuntien tulee kaavoittaa riittävästi opiskelija-asumiseen tarkoitettuja tontteja. Ne tulee kaavoittaa yksinkertaiseksi eikä liian tarkkoja rakennustapaa ohjaavia kaavamääräyksiä tule asettaa. Opiskelija-asuminen on vapautettava autopaikkanoormista, liiketila- ja leikkipaikkavaatimuksesta. Opiskelija-asuntoja kaavoitetaan lähelle korkeakouluja ja keskeisiä palveluja.
- Opiskelija-asuntojen asukasvalintaa on kehitettävä niin, että yhdenvertaisuus, yhteisöllinen asuminen ja muut kehittyvät asukastarpeet voidaan huomioida paremmin ja kansainvälisten opiskelijoiden asuminen opiskelija-asunnoissa helpottuu.
- Valtion tulee asettaa ja sitoutua valtakunnalliseen tavoitteeseen opiskelija-asumisen lisäämisestä opiskelijoiden yleisimmäksi asumismuodoksi.

- Valtion tulee kannustaa kuntia opiskelija-asuntojen rakentamiseen MAL-sopimuksilla, joissa edellytetään kunnallisen tavoitteen asettamista opiskelija-asumiselle, opiskelija-asumisen kaavavaatimusten keventämistä ja riittävää tonttitarjontaa.
- Opiskelija-asumisen tuotantotukien tulee kannustaa monipuolisesti ympäristöystävällisiin ratkaisuihin ja mahdollistaa niihin vahva panostaminen ilman, että ympäristöystävälliset ratkaisut nostavat kohtuuttomasti opiskelijoiden vuokria.
- Opiskelija-asuntojen rakennusvaiheessa huomioidaan asuntojen esteettömyys, terveellisyys ja viihtyvyys.
- Kaupungit ja muut tahot tuottavat kestävää ja kohtuuhintaisia asumista, myös muissa muodoissa kuin pelkissä opiskelija-asunnoissa.
- ARA-hankkeiden kustannusohjauksessa on siirryttävä elinkaarikustannusten ja elinkaaren aikaisen hiilijalanjäljen arviointiin.
- Opiskelija-asunnoissa otetaan käyttöön uusia asukasdemokratiaa sekä vaikuttamis- ja tiedonsaantimahdollisuuksia parantavia järjestelmiä yhteishallintolain erityisryhmäpoikkeuksen mahdollistamilla keinoilla.
- Yhteisöllisiä asumisratkaisuja tulee mahdollistaa hyväksymällä siihen liittyviä kuluja ARA:n tuotantotukien piiriin ja yhteisöllistä asumista tulee helpottaa myös asukasvalinnassa.
- Opiskelija-asumista kehitetään vetovoimatekijäksi kansainvälisille opiskelijoille tulla ja jäädä Suomeen. Kansainvälisten opiskelijoiden määrän kasvu huomioidaan opiskelija-asuntojen rakentamisessa ja asukasvalinnassa. Sallitaan kv-opiskelijoiden asuminen opiskelija-asunnossa kohtuullisen ajan myös valmistumisen jälkeen.
- Valtion asuntorahaston ja sosiaalisen asuntotuotannon tulee olla taloudellisesti kestäväällä pohjalla.

Opiskeluterveydenhuolto, YTHS ja hyvinvointialueet

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden ja hyvinvoinnin kokonaisvaltainen edistäminen. Opiskelijoille tarjotaan sen kautta yhteisöterveyteen ja ennaltaehkäisyyn panostavaa toiminnallista ja lainsäädännöllistä kokonaisuutta, jonka osana opiskelijoille tuotetaan perusterveydenhuollon kiireettömät sairaanhoitopalvelut.

Kaikkien perustutkinto- ja vaihto-opiskelijoiden tulee olla oikeutettuja näihin palveluihin. Opiskelijoille on tarjottava toimivat ja samantasoiset terveystalvet riippumatta iästä tai asuin- tai opiskelupaikasta.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS)

YTHS on opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin erityisasiantuntija, joka vastaa opiskelijoiden tarpeisiin tarjoamalla heille räätälöityä opiskeluterveydenhuollon palvelukokonaisuutta. YTHS on erikoistunut korkeakouluopiskelijoihin, heidän terveyteensä liittyviin riskeihin ja niiden hoitamiseen. Opiskelijat osallistuvat sekä YTHS:n päätöksentekoon useiden eri vaikuttamiskanavien kautta että rahoitukseen kohtuullisen terveydenhoitomaksun kautta.

YTHS toimii julkisrahoitteisen terveydenhuollon digiedelläkävijänä Suomessa ja panostaa opiskelijoiden yhteisöterveyteen ja korkeakouluyhteistyöhön. YTHS tarjoaa korkeakouluopiskelijoille laadukkaan palvelukokonaisuuden, joka sisältää yleisterveyden, suunterveyden, mielenterveyden, seksuaaliterveyden, ja tietyt rajatut erikoissairaanhoidon palvelut. Palveluilla kannustetaan myös ennaltaehkäiseviin terveyttä ja hyvinvointia tukeviin elämäntapoihin, kuten liikunnan huomioimiseen osana arkea.

YTHS:n tuella opiskelijat valmistuvat ja siirtyvät työelämään hyvinvoivina, kun heidän opiskelukyvystään huolehditaan koko korkeakouluopintojen ajan.

Hyvinvointialueet

Hyvinvointialueet vastaavat kaikkien alueensa asukkaiden, myös opiskelijoiden, yleisestä erikoissairaanhoidosta. Hyvinvointialueet huomioivat korkeakouluopiskelijat erityisenä väestöryhmänä, joka sijoittuu opiskeluterveydenhuollon ja julkisten terveysten palveluiden rajapintaan. Opiskelijoiden siirtymät YTHS:ltä erikoissairaanhoidon piiriin ja tarvittaessa takaisin taataan sujuviksi aina tietojen siirtymisestä itse varsinaiseen hoitoon asti.

Hyvinvointialueiden ja YTHS:n on yhdessä varmistettava, että opiskelijat ohjautuvat oikein YTHS:n ja hyvinvointialueen eri palveluvalikoimien piiriin ja hoitopolut ovat selkeitä kaikille osapuolille. Opiskeluterveydenhuollon kokonaisuudessa taataan YTHS:n johdolla, että opiskelijan hoitopolku jatkuu siirryttäessä hyvinvointialueen palveluvalikoiman piiriin joko hoidon tarpeen arvion perusteella, opintojen keskeytyessä tai opiskelijan valmistuessa.

Hyvinvointialueet osallistavat säännöllisesti opiskelijoita päätöksenteossa ja palveluidensa kehittämisessä.

Vaikuttamistavoitteita

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöstä (YTHS)

- Kaikkien korkeakoulujen perustutkinto-opiskelijoiden ja kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto tulee järjestää YTHS:n kautta.
- YTHS:n tuottaman opiskeluterveydenhuollon on oltava osa julkisrahoitteista terveydenhuoltojärjestelmää ja sen riittävä rahoitus ja resursointi tulee turvata

tulevaisuudessa. Rahoituksen on oltava ennakoitavissa ja perustuttava pitkäjänteisiin sopimuksiin sen perusteista.

- YTHS:n tulee pyrkiä tarjoamaan opiskelijoiden terveyspalvelut ensisijaisesti lähipalveluina. Digitaaliset terveyspalvelut ja omahoito täydentävät palveluvalikoimaa, mutta lähtökohtaisesti niillä ei tule korvata lähipalveluita. Tarjolla on oltava monipuolisia palvelumuotoja, kuten yksilö- ja ryhmämuotoisia hoitoja.
- YTHS:n tulee panostaa matalan kynnyksen palveluihin esimerkiksi walk-in -palveluilla.
- YTHS:n tulee tarjota ajasta riippumaton yhteydenottokanava hoidontarpeen arviointiin. Arviointi on suoritettava samana arkipäivänä yhteydenoton saapumisesta.
- YTHS:n mielenterveyspalveluihin tulee päästä nopeasti ja matalalla kynnyksellä.
- Opiskeluterveydenhuollon palveluvalikoimaan tulee sisällyttää kattavat seksuaaliterveyden palvelut, maksuton ehkäisy ja tietyt rajatut erikoissairaanhoidon palvelut, kuten gynekologien ja ihotautilääkärien vastaanotot.
- YTHS:n tulee viestiä säännöllisesti ennaltaehkäisevistä opiskelu- ja yhteisöterveyden palveluista, joihin opiskelijat ovat oikeutettuja.
- YTHS:n palveluiden tulee olla tosiasiallisesti saatavilla kaikille suomalaisissa korkeakouluissa opiskeleville opiskelijoille, myös ulkomaan vaihtojen aikana.
- Arvioitaessa opiskelijan välimatkaa YTHS:n toimipisteelle matka tulee laskea tosiasiallisten matkustusaikojen mukaan eikä parhaan mahdollisen tilanteen mukaan.
- YTHS:llä tulee olla osaamista ohjata opiskelija myös muihin jatkopalveluihin kuin terveydenhuoltoon, esimerkiksi Kelaan, sosiaalihuollon tai opinto-ohjauksen palveluihin.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuudesta Suomessa

- Kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut tulee saada suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Palvelu on laadukasta kielestä riippumatta.
- Hyvinvointialueiden ja YTHS:n henkilöstöllä tulee olla vahvat valmiudet kohdata vähemmistöön kuuluvia opiskelijoita. Palveluissa tulee huomioida intersektionaalisesti opiskelijoiden taustat ja ominaisuudet, kuten kulttuuristen, sosioekonomisten ja kielellisten taustojen moninaisuus sekä sukupuoli ja luokka.
- Hoito- ja palveluketjujen on säilyttävä katkeamattomina opiskelijan siirtyessä YTHS:n ja hyvinvointialueiden palveluiden välillä. Potilastietojen sujuva ja tietoturvallinen siirto eri toimijoiden tietojärjestelmien välillä varmistetaan.

- Alle 29-vuotiaille ja kaikille korkeakouluopiskelijoille taataan pääsy heidän tarvitsemiinsa kuntoutuspalveluihin, esimerkiksi Kelan Oma Väylä -kuntoutukseen.
- Psykoterapeuttien riittävän määrän edistämiseksi psykoterapiakoulutus on muutettava julkisesti rahoitetuksi ja psykoterapeuttiopiskelijoille maksuttomaksi koulutukseksi.
- Alle 29-vuotiaille ja kaikille korkeakouluopiskelijoille taataan mahdollisuus maksuttomaan kuntoutuspsykoterapiaan.
- Sukupuolenkorjaukseen liittyvien toimenpiteiden tulee olla jatkossakin osana julkista erikoissairaanhoidoa. Sukupuolenkorjaushoitoon tulee allokoida resursseja niin, että potilaan jonotusaika on kohtuullinen.
- Hyvinvointialueiden ja YTHS:n on kehitettävä palveluitaan, jotka koskevat päihdeongelmia ja riippuvuuksiin puuttumista. Ennaltaehkäisyn lisäksi opiskelijoille on tarjottava vaikuttavaa hoitoa ja apua ilman pelkoa leimautumisesta.